Curaclam Matamaitice na Bunscoile

Feasacht Spásúil agus suíomh

Ba chóir deiseanna a thabhairt do pháistí léiriú a thabhairt ar an gcaoi a bhféadfaí an t-eolas agus na scileanna a fhoghlaimítear sa snáithe seo a úsáid chun foghlaim a nascadh, a threisiú agus a chur chun cinn ar fud na gceithre shnáithe idirnasctha.

	a An foghlaimeoir	b An foghlaimeoir	c An foghlaimeoir	d An foghlaimeoir	e An foghlaimeoir	f An foghlaimeoir	g An foghlaimeoir	h An foghlaimeoir	i An foghlaimeoir	j An foghlaimeoir	k An foghlaimeoir
Gnéithe	**Feasacht Spásúil agus suíomh**										
Tuiscint agus Ceangal	Fiosraíonn sé gluaiseachtaí codanna difriúla den cholainn agus/nó na slite gur féidir leis an gcolainn bogadh nó inar féidir é a bhogadh, i spás. Forbraíonn sé feasacht ar ionad a cholainne i spás.	Fiosraíonn sé timpeallacht an tseomra ranga, na scoile agus suíomhanna eile, agus déanann sé cur síos ar shuíomh nó ar ionad na réad ach úsáid a bhaint as gnáth-theanga na cumarsáide.	Déanann sé cur síos ar an ionad coibhneasta [thar, faoi, os cionn, in uachtar] agus ar fhoisceacht [gar, i bhfad, níos faide] na réad.	Tugann sé agus leanann sé treoracha simplí lena n-áirítear treoracha maidir le casadh [castaí iomlána agus leathchastaí].	Déanann sé cur síos ar threo [ar dheis/chlé nó ar deiseal/tuathalach] agus ar mhéid an chasaidh [iomlán, leath, ceathrú casaidh agus trí cheathrú casaidh]. Bíonn léirthuiscint aige ar na príomhairde [Thuaidh, Theas, Soir, Siar] ach úsáid a bhaint as na treoracha cuí maidir le timpeallacht an tseomra ranga agus na scoile.	Sainaithníonn sé agus déanann sé cur síos ar shuíomh réada ach úsáid a bhaint as córas eangaí [úsáid uimhreacha agus litreacha chun ceantar a shainaithint] (Mar shampla: A6).	Sainaithníonn sé agus rangaíonn sé uillinneacha níos mó/níos lú ná dronuillinn. Baineann sé úsáid as léarscáileanna fónta chun bealaí a phleanáil, agus chun treoracha a thabhairt. Sainaithníonn sé línte ceartingearacha, cothrománacha agus ingearacha, déanann sé cur síos orthu agus rangaíonn sé iad.	Sainaithníonn sé agus rangaíonn sé uillinneacha mar uilleannacha géara, maola, díreacha nó athfhillteacha. Sainaithníonn sé fiarlínte agus línte comhthreomhara agus déanann sé cur síos orthu. Baineann sé úsáid as treoracha cairdinéalta agus as tomhais faid chuí chun plé a dhéanamh ar shuíomh agus ar threoracha (Mar shampla: tá an abhainn 5 km soir ón áit seo).	Tarraingíonn sé uillinneacha a thugtar dó agus tomhaiseann sé iad ina gcéimeanna. Ceanglaíonn sé na hocht bpointe ar chompás le tomhais uillinne agus fiosraíonn sé uillinneacha 45°.	Déanann sé taifead ar shuíomhanna plota ar an bplána comhordúcháin iomlán (na ceithre cheathrú araon). Léirmhíníonn sé léarscáileanna de réir scála agus tarraingíonn sé pleananna simplí ar scála. Déanann sé meastachán ar na huillinneacha a dhéantar nuair a thrasnaíonn dhá líne.	Marcálann sé cruthanna ar an bplána comhordúcháin agus cuireann sé trasfhoirmithe i bhfeidhm.

	a An foghlaimeoir	b An foghlaimeoir	c An foghlaimeoir	d An foghlaimeoir	e An foghlaimeoir	f An foghlaimeoir	g An foghlaimeoir	h An foghlaimeoir	i An foghlaimeoir	j An foghlaimeoir	k An foghlaimeoir
Gnéithe	**Feasacht Spásúil agus suíomh**										
Cumarsáid	Freagraíonn sé do theanga agus do ghníomh na gluaiseachta.	Tugann sé treoracha simplí maidir le gluaiseacht agus le hionadú. Déanann sé cur síos ar ghluaiseacht agus ar ionadú réad, daoine agus a n-ionadú féin.	Baineann sé úsáid as teanga threorach shimplí agus as aonaid inchomhairthe chun treoracha a thabhairt (Mar shampla: téigh 5 chéim chun tosaigh). Cruthaíonn sé líníochtaí simplí, nó úsáideann sé ábhair chun turais choitianta nó fhicseanúla a léiriú.	Déanann sé cur síos ar shuíomhanna agus ar ghluaiseachtaí coibhneasta réad ar léarscáileanna pictiúir agus ar phleananna simplí ach úsáid a bhaint as teanga chuí. Sainaithníonn sé agus samhaltaíonn sé castaí trí úsáid a bhaint as gluaiseachtaí láimhe, coise, colainn iomlán nó as soip.	Déanann sé taifead ar ghluaiseacht ó shuíomh amháin chuig suíomh eile ach úsáid a bhaint as léarscáil shimplí. Cruthaíonn sé líníochtaí nó samhlacha de shuíomhanna coitianta, a fhreastalaíonn ar mhéid choibhneasta agus ar shuíomh na bpríomhghnéithe.	Tugann sé agus leanann sé treoracha a bhaineann le castaí agus faid shimplí nó sainchomharthaí i gcomhthéacs pleananna simplí/ léarscáileanna eangaí/ aerfótagraif de thimpeallachtaí coitianta. Déanann sé taifead ar threoracha mar shraith céimeanna simplí.	Déanann sé plé agus comparáid sna córais eangaí a úsáidtear ar léarscáileanna go minic, lena n-áirítear neastacháin shimplí achair (Mar shampla: léiríonn fad eangaí amháin 100 km) agus gnásanna chun suíomh a shonrú. Coinníonn sé taifead de sheit treoracha a bhaineann le réad a aimsiú de réir faid agus príomhaird agus léiríonn sé iad.	Pléann sé gnéithe matamaiticiúla [scála, fad coibhneasta idir suíomhanna] gnáth-léarscáileanna agus léarscáileanna digiteacha nó uirlisí pleanála cúrsa. Cruthaíonn sé líníochtaí nó samhlacha de shuíomhanna coitianta, ina gcuirtear i láthair méid choibhneasta agus suíomh na n-eochairghnéithe le cruinneas réasúnta.	Leanann sé agus tugann sé treoracha a bhaineann le hocht phointe an chompáis. Tarraingíonn sé péire aiseanna [X agus Y] chun ceathrú a dhéanamh, agus scálaí cothroma agus lipéadú á gcur san áireamh aige. Déanann sé cur síos ar shuíomh ar an gcéad cheathrú den phlána comhordúcháin ach úsáid a bhaint as an teanga chuí [ais, aiseanna, ingearach, cothrománach] agus trí úsáid a bhaint as gnásanna caighdeánacha.	Tarraingíonn sé línte agus cruthanna ar an bplána comhordúcháin ach pointí a mharcáil agus a cheangal. Cruthaíonn sé líníochtaí, samhlacha nó pleananna de réir scála. Déanann sé cur síos ar chaidrimh uillinneacha atá ceangailte le línte comhthreomhara.	Déanann sé cur síos ar thrasfhoirmiú na gcruthanna ar an bplána comhordúcháin maidir le tionchair ar chomhordanáidí na gcúinní.

	a An foghlaimeoir	b An foghlaimeoir	c An foghlaimeoir	d An foghlaimeoir	e An foghlaimeoir	f An foghlaimeoir	g An foghlaimeoir	h An foghlaimeoir	i An foghlaimeoir	j An foghlaimeoir	k An foghlaimeoir
Gnéithe	**Feasacht Spásúil agus suíomh**										
Réasúnaíocht	Freastalaíonn sé ar ionadú nó ar ghluaiseacht réad, daoine, nó ar a ghluaiseacht féin.	Cinneann sé suíomh réada ó chuir síos ar shuíomh nó ar ionad.	Samhlaíonn sé agus déanann sé tuartha maidir le suíomh bunaithe ar thuiscint spásúil. Athraíonn sé na treoracha chun treoracha níos cruinne a thabhairt. Baineann sé úsáid as coibhnis spásúlachta agus as amharcléiriú chun réimsí matamaitice eile a chosaint (Mar shampla: suíomh na n-uimhreacha ar uimhirlíne a thuar; ag déanamh meastachán ar fhad).	Léirmhíníonn sé léarscáileanna agus pleananna simplí a léiríonn suíomhanna coitianta agus turais san fhíorshaol nó turais fhicseanúla. Baineann sé úsáid as tuiscintí ar shuíomh coibhneasta agus ar mhéid choibhneasta chun cinntí a dhéanamh faoin gcaoi chun na príomhghnéithe a léiriú ar léarscáileanna a tharraing an duine féin.	Samhlaíonn sé an toradh a bhaineann le sraith treoracha a leanúint ar léarscáil nó ar phlean. Cinneann sé agus aithníonn sé cén áit, i sraith céimeanna, a d'fheadfadh an treo mícheart a bheith glactha. Ceanglaíonn sé gluaiseachtaí deisealacha leis an aghaidh cloig. Aithníonn sé go mbaineann cuid de na treoracha leis an suíomh agus leis an treoshuíomh reatha (Mar shampla: ar dheis/ar chlé; suas/síos; ar chúl/chun tosaigh).	Aithníonn sé an caidreamh idir modhanna difriúla a bhaineann le hionad agus suíomh a léiriú (Mar shampla: radharc ón spéir in gcomparáid le radharc ón tsráid). Déanann sé anailísiú agus meastóireacht ar léiriú [léarscáileanna/ pleananna] agus ar threoracha gluaiseachta agus beachtaíonn sé iad ar mhaithe le soiléire agus le cruinneas. Baineann sé úsáid as coibhnis spásúlachta chun réimsí matamaitice eile a chosaint (Mar shampla: aonaid chuí a aithint le haghaidh tomhas achair).	Déanann sé ceangail idir ceathrú castaí agus príomhairde Déanann sé agus cosnaíonn sé tuairimí maidir le suíomh agus ionad agus déanann sé meastóireacht ar ráitis daoine eile. Cosnaíonn sé an fáth a bhfuil uillinn níos mó nó níos lú ná dronuillinn. Rangaíonn sé uillinneacha mar uillinneacha atá níos mó/níos lú ná dronuillinn.	Léirmhíníonn sé scála, agus/nó fad coibhneasta, chun meastacháin faid a dhéanamh agus a chosaint ó léarscáileanna. Baineann sé úsáid as coibhnis spásúlachta agus as amharcléiriú chun réimsí matamaitice eile a chosaint (Mar shampla: fiosrúchán spinéar i dtascanna seansúlachta, léirithe de shonraí). Baineann sé úsáid as eolas chun infeiris a dhéanamh faoi línte.	Déanann sé meastachán agus beachtú ar ráitis ábhartha agus ar léirithe suímh ar mhaithe le beachtas agus cruinneas. Déanann agus cosnaíonn sé meastacháin agus tomhais i gcomhthéacs na n-uillinneacha/ na léarscáileanna ar scála agus na bpleananna.	Baineann sé úsáid as fíricí a bhaineann le suim uillinneacha chun cinntí a dhéanamh maidir le huillinneacha atá in easnamh. Cinneann sé réasúntacht tomhais mheasta uillinneacha ar línte trasnacha. Baineann sé úsáid as coibhnis spásúlachta agus as amharcléiriú chun réimsí matamaitice eile a chosaint (Mar shampla: déaduchtú agus ríomh na straitéisí ríomha le haghaidh toirte).	Tarraingíonn sé agus cuireann sé lipéid ar cheathairshleasáin [comhthreomharáin, rombais, dronuilleoga agus cearnóga], a shainítear le comhordanáidí sna ceithre cheathrú, agus comhordanáidí atá in easnamh á dtuar acu trí úsáid a bhaint as airíonna na gcruthanna.

	a An foghlaimeoir	b An foghlaimeoir	c An foghlaimeoir	d An foghlaimeoir	e An foghlaimeoir	f An foghlaimeoir	g An foghlaimeoir	h An foghlaimeoir	i An foghlaimeoir	j An foghlaimeoir	k An foghlaimeoir
Gnéithe	**Feasacht Spásúil agus suíomh**										
Cur i bhFeidhm agus Réiteach Fadhbanna	Bogann sé agus athlonnaíonn sé é féin ar chúis áirithe.	Bogann sé agus athlonnaíonn sé réada ar chúis áirithe. Freagraíonn sé do bhaic i dtimpeallachtaí a bhfuil cur amach aige orthu trí chonairí agus/nó saghsanna gluaiseachta a choigeartú.	Rianaíonn sé conairí ar léarscáileanna nó lúbraí simplí. Sainaithníonn sé réada agus suíomhanna ar leith trí úsáid a bhaint as cur amach ar chaidrimh spáis.	Cruthaíonn sé léarscáileanna nó líníochtaí simplí de shuíomhanna a bhfuil cur amach aige orthu agus léiríonn sé suíomhanna réad. Ríomhchláraíonn sé uirlisí digiteacha simplí chun léarscáileanna nó eangacha cuí a láimhseáil. Leanann sé conairí simplí trí thimpeallachtaí a bhfuil cur amach aige orthu.	Réitíonn sé fadhbanna agus imríonn sé cluichí a bhfuil baint ag léarscáileanna nó greillí leo. Cruthaíonn sé seit treoracha simplí chun gluaiseacht a threorú ar chúis ar leith.	Ceapann sé agus déanann sé anailís ar chúrsaí ar léarscáileanna, ar phleananna nó ar eangacha a shásaíonn srianta ar leith (Mar shampla: an cúrsa is gaire, gan bóithre a thrasnú, baic a sheachaint). Fiosraíonn sé tagairtí eangaí i gcomhthéacs cluichí bacainne, nó gníomhaíochtaí spraíúla eile.	Baineann sé úsáid as eangach leagtha ar ghrianghraf ón aer de shuíomh a bhfuil cur amach aige air chun ‘léarscáil taisce’ a chruthú le haghaidh fadhb chomhoibríoch. Réitíonn sé fadhbanna saibhre a mbaineann suíomh réad leo ach úsáid a bhaint as fad agus as na príomhairde – thuaidh, theas, soir, siar (Mar shampla: siúl 5 chéim ó thuaidh).	Baineann sé úsáid as uillinntomhas chun meastacháin a thomhas; chun uillinneacha a chur i gcomparáid agus chun iad a chur in ord. Baineann sé úsáid as gnásanna spáis agus tomhais fhoirmiúla chun tacar céimeanna a chruthú le haghaidh gluaiseacht dhíreach, céimeanna ar éasca iad a leanúint.	Réitíonn sé fadhbanna a baineann le huillinneacha atá in easnamh. Réitíonn sé fadhbanna a bhaineann le pointí comhordanáide a bhreacadh agus a aimsiú sa chéad cheathrú.	Baineann sé úsáid as láimhseoga nó as fearais in-ríomhchláraithe chun ionad, gluaiseacht agus treo a fhiosrú. Breacann sé agus ceanglaíonn sé comhordanáidí chun íomhá a chruthú.	Réitíonn sé fadhbanna lena mbaineann cruthanna rialta agus neamhrialta agus iad sainithe i dtéarmaí comhordanáidí.